

En barndom for livet

Økt tilhørighet, mestring og læring
for barn i fattige familier

Nina Drange

Medlem av Ekspertgruppen om barn i fattige familier
Seniorforsker ved Frischsenteret

Illustrasjons

To likestilte mål for barn i fattige familier

Forbedre barns levekår og livskvalitet

Motvirke at fattigdom går i arv, gjennom like muligheter for utvikling, læring og god helse

Prioritere mellom tiltak

Andre kriterier

- kostnadseffektivitet
- foreldrenes arbeidsinsentiver
- fordelingseffekter
- administrative konsekvenser
- legitimiteten rundt velferdsordningene

Kunnskapsgrunnlag

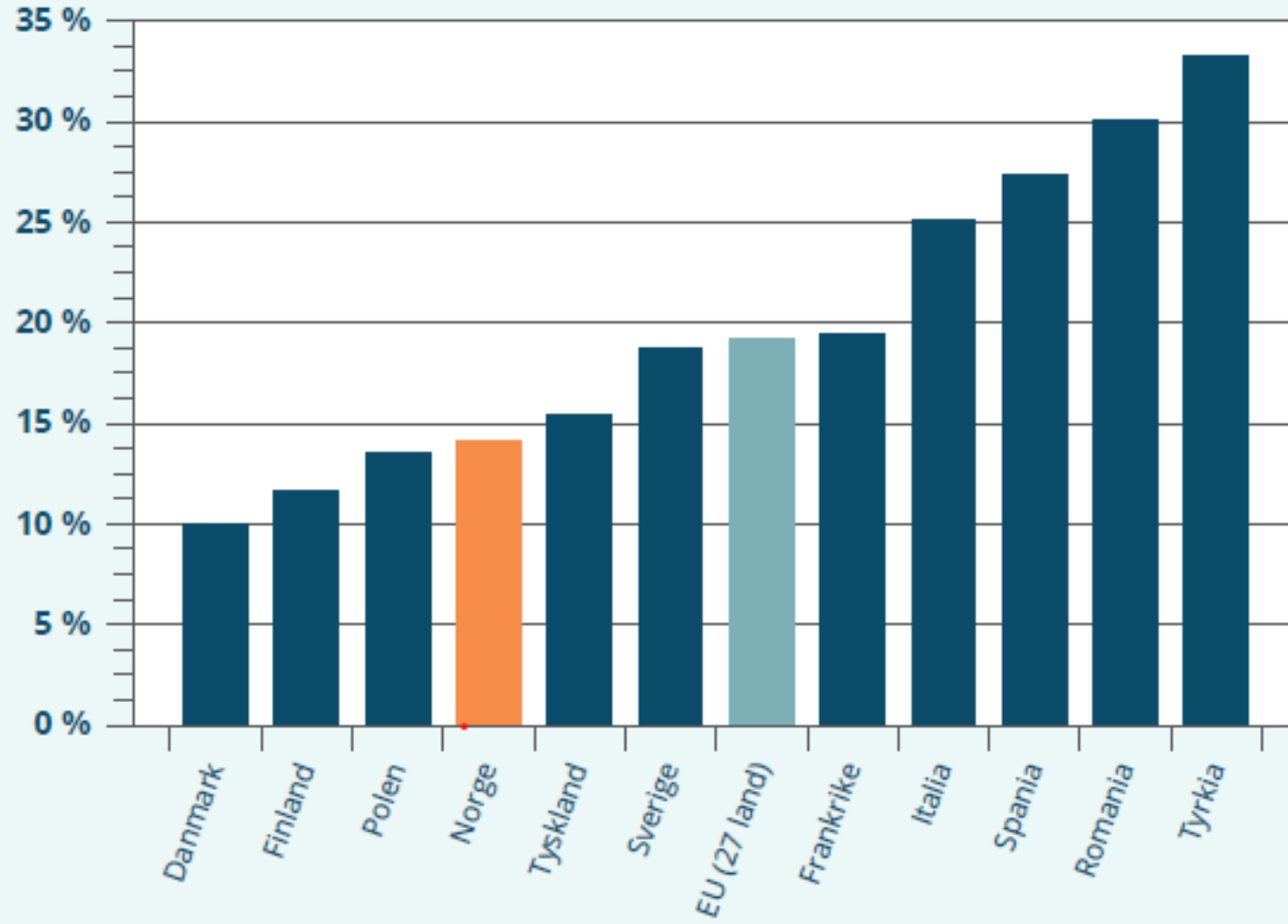
- forskning
- statistikk
- dialog og innspill

Oversikt

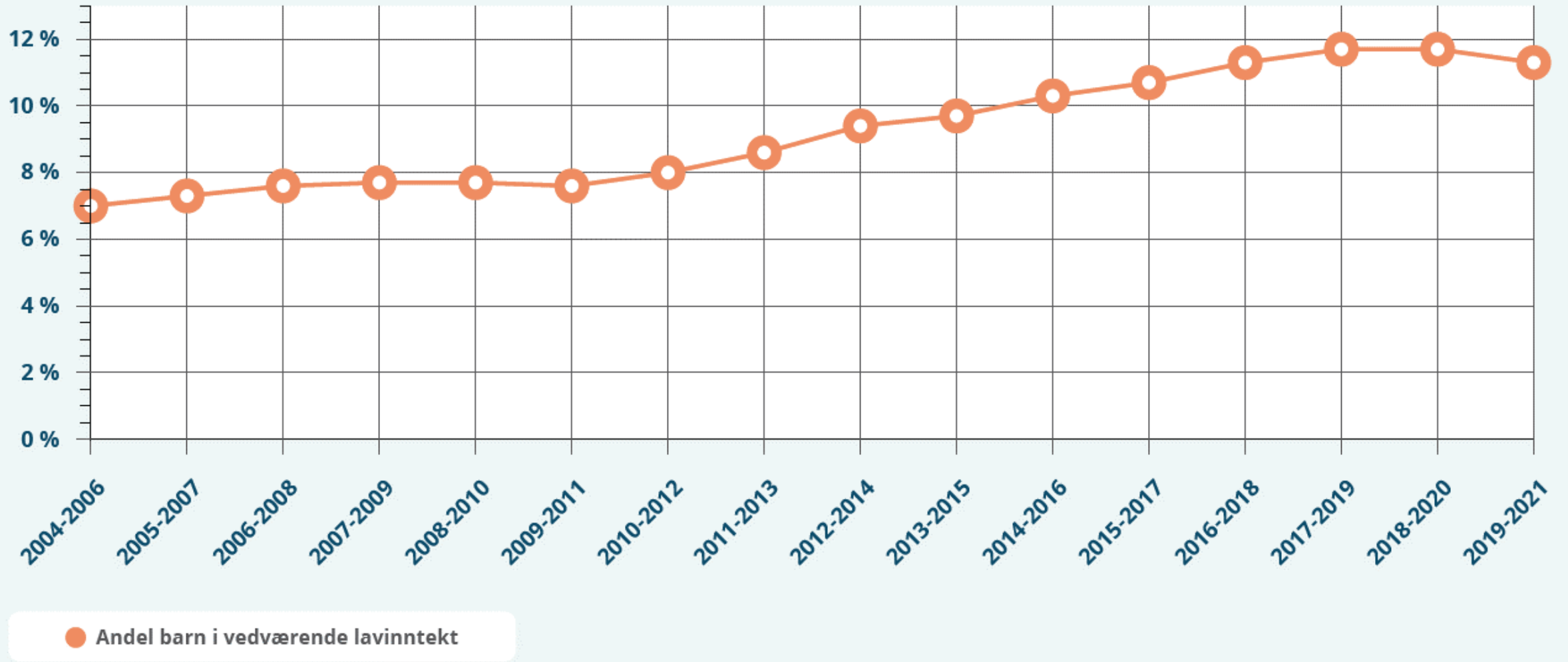
- Fattigdom i Norge
 - Hvordan har barna det og hvordan går det med dem?
 - Hvorfor går fattigdom i arv?
-
- Ekspertgruppens anbefalinger
 - Kontantytelser
 - Tjenester

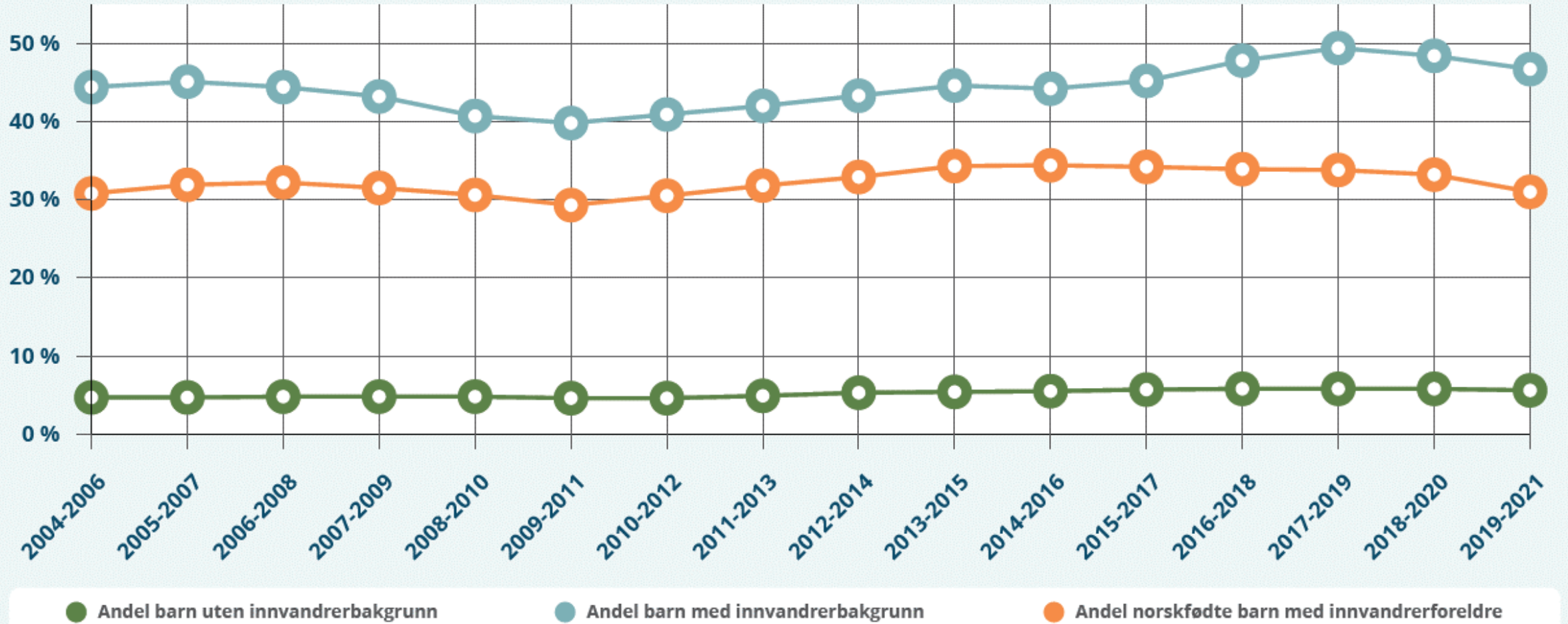
Barn i fattigdom: Sammenlignet med andre land

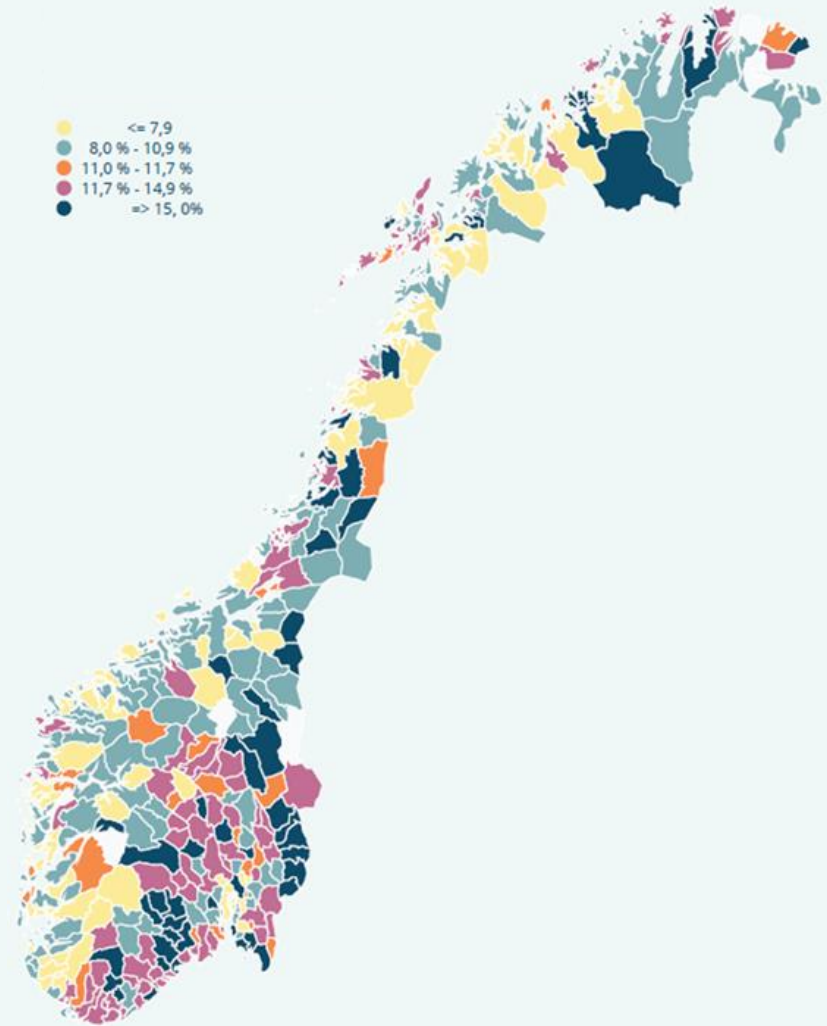
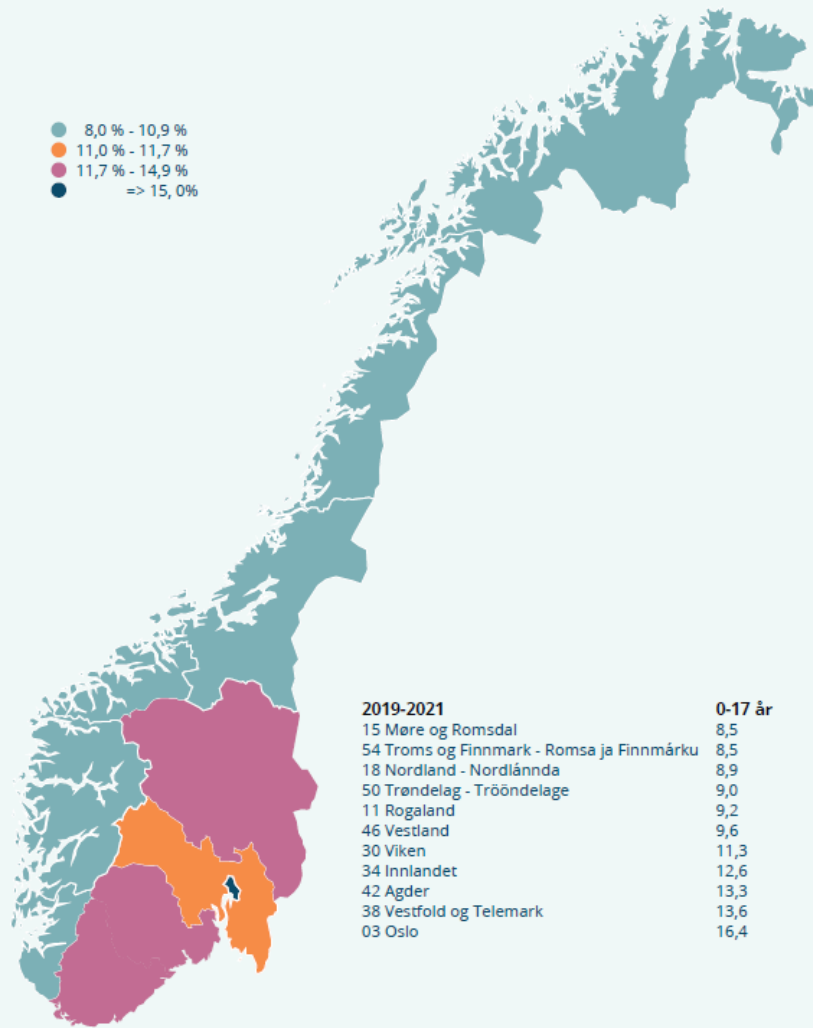
Utvikling i vedvarende lavinntekt

Barn med innvandrerbakgrunn overrepresentert

Stor geografisk variasjon

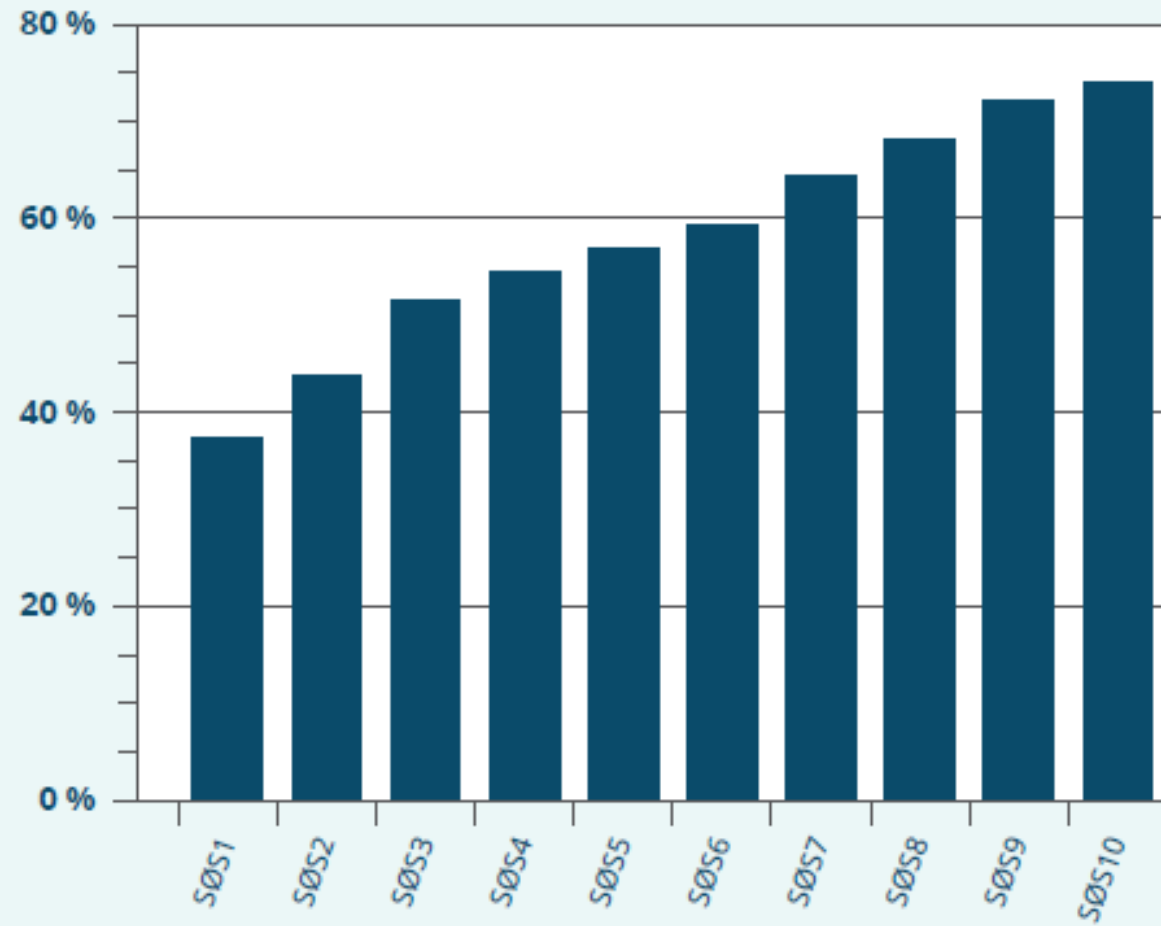

Hvordan har
barna det og
hvordan går det
med dem?

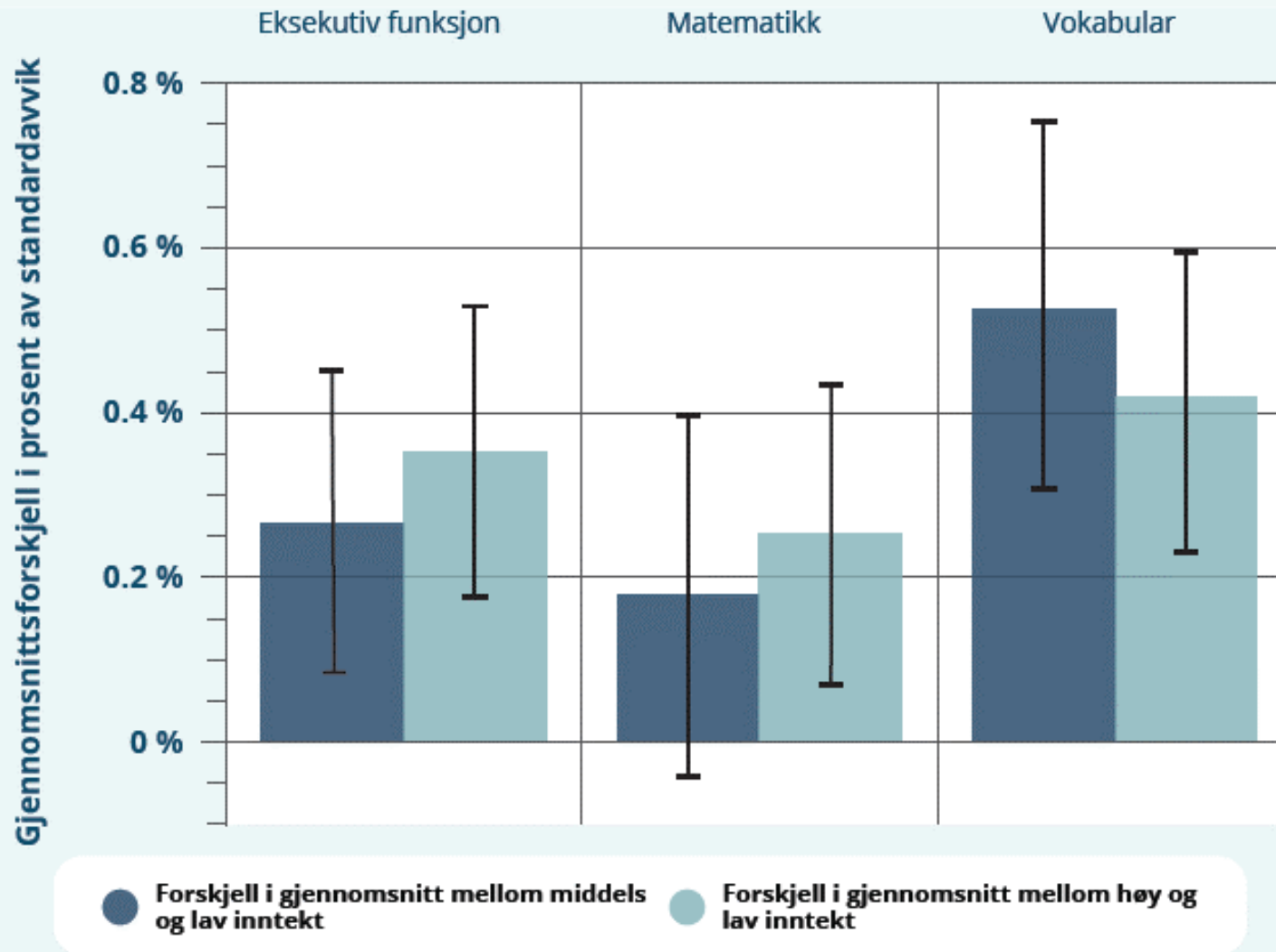

Illustrasjonsbilde

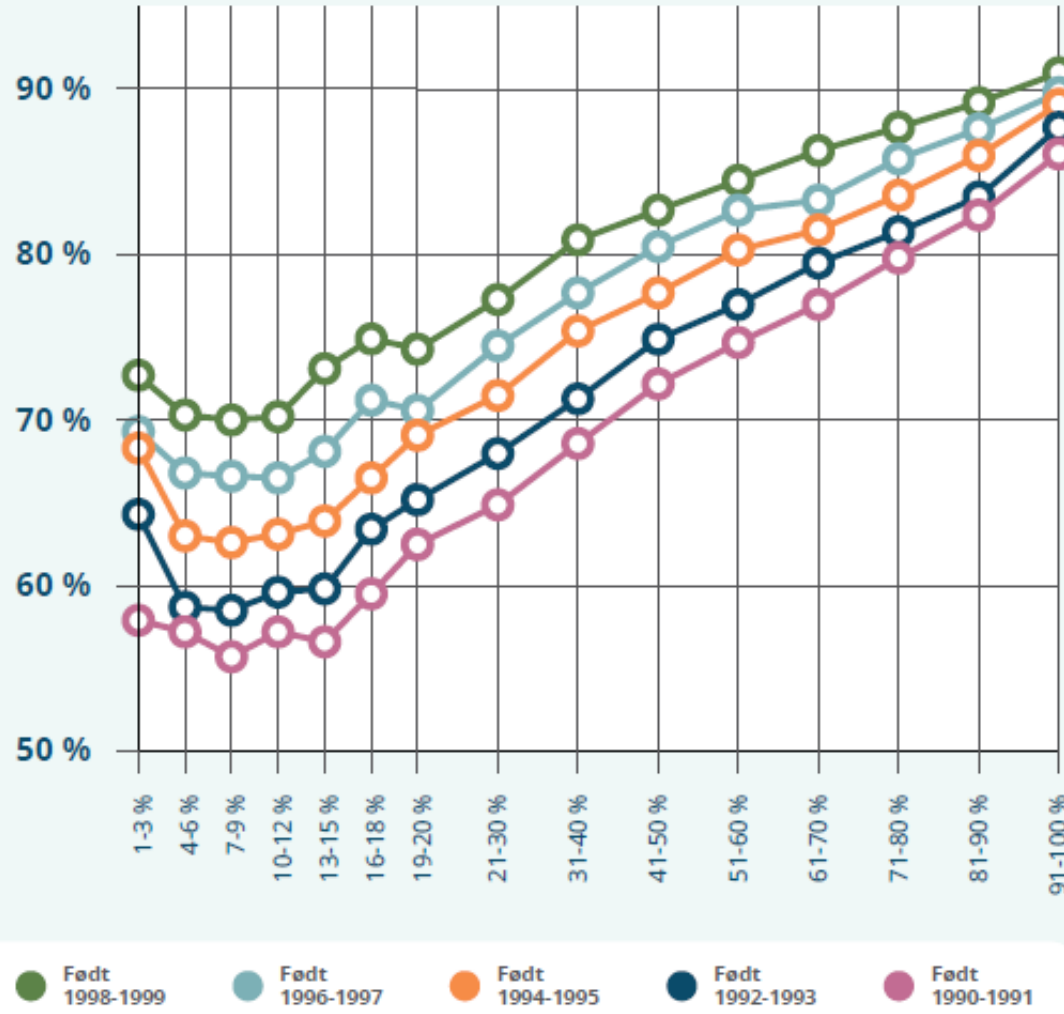
Deltakelse i fritidsaktiviteter

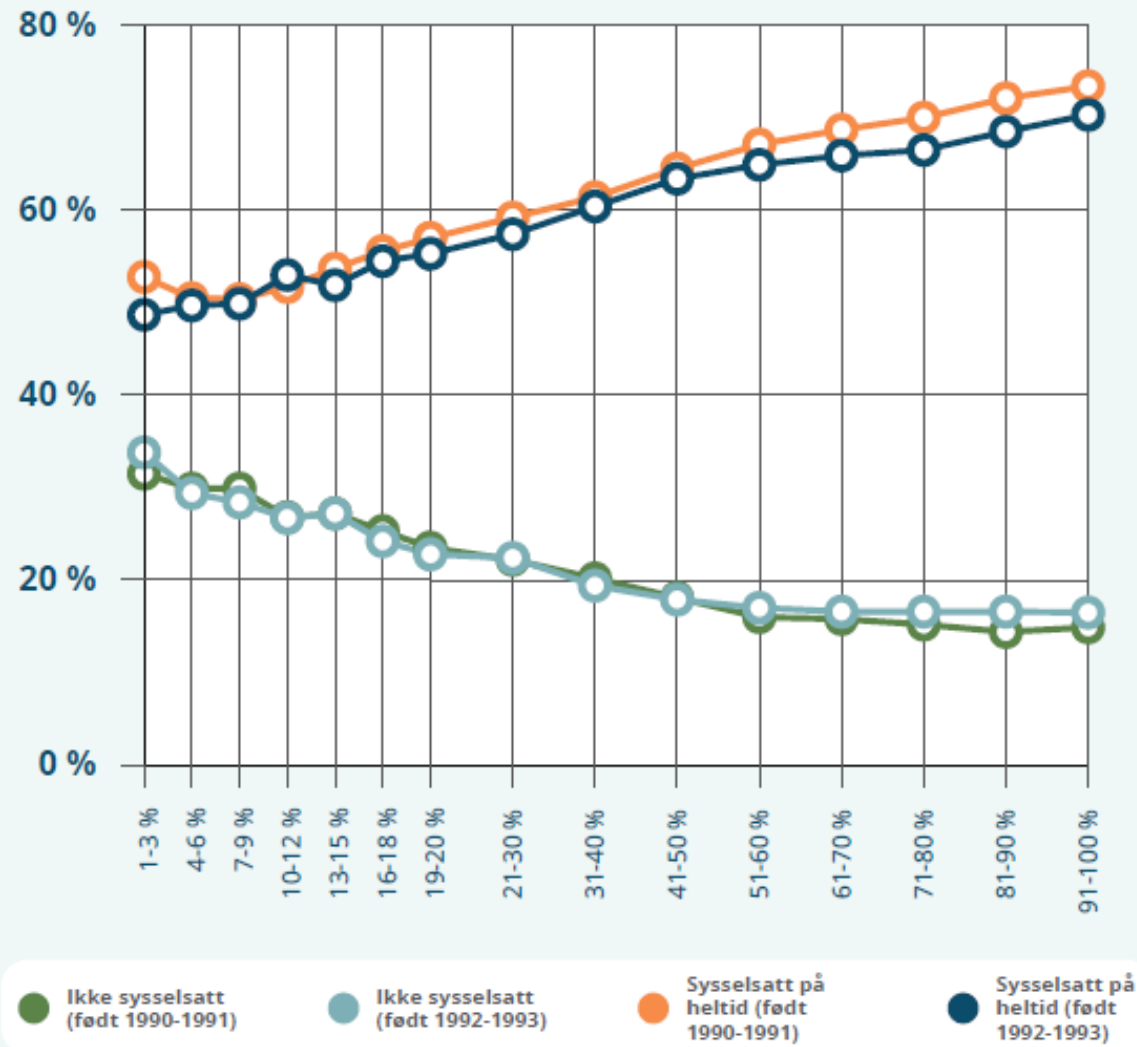
Sosiale forskjeller før skolestart

Andel som fullfører videregående

Arbeidstilknnytting som voksen

Hvorfor går
fattigdom i arv?

Investeringshypotesen

Dårlig økonomi

Familieinvesteringer

Tid, fritidsaktiviteter, kultur, bøker, læringsmateriell, kosthold og bosituasjon

Utvikling hos barnet

Familiestresshypotesen

Psykiske vansker hos foreldre

Konflikt mellom foreldrene

Negativ oppdragerstil

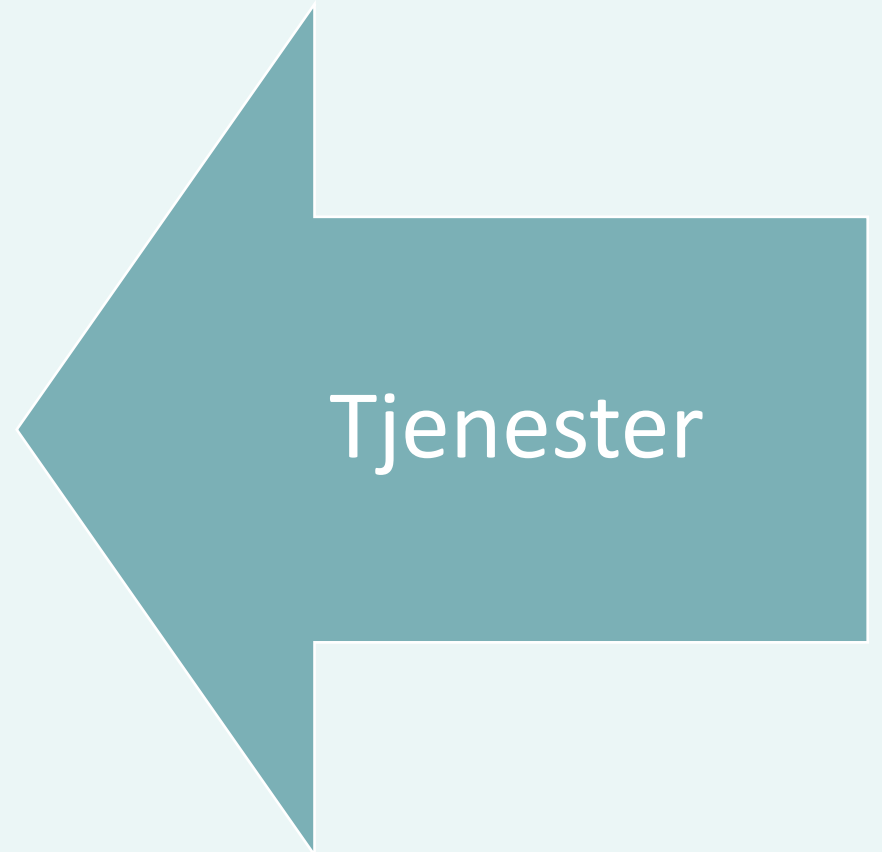

Utvikling hos barnet

Bakenforliggende kjennetegn hos foreldre

- Kjennetegn ved foreldre kan påvirke barnet gjennom både arv og oppvekstmiljø
- Arv, som medfødte disposisjoner for kognitiv, fysisk og psykisk utvikling kan forklare noe av sammenhengen mellom lavinntekt og barns utfall
- Imidlertid viser forskning at kvaliteten på oppvekstmiljøet rundt barnet, som i barnehage og skole, spiller en viktig betydning for å kompensere for barns ulike forutsetninger

To hovedgreb i politikken

Ekspertgruppens anbefalinger

Illustrasjonsbilde

Utfordringer med kontantytelsene

Kilde: Bilde fra publikasjon i prosjektet Nye Mønstre. Mølland et al. (2023)..

Hovedanbefaling 1: Ny innretning på barnetrygden

- ✓ Jevne ut satsene for ordinær barnetrygd
- ✓ Øke alle satser
- ✓ Skattlegge
- ✓ Avvikle foreldrefradraget

Modeller for barnetrygden

			1	2	3	4
	Dagens nivå under 6 år	Dagens nivå over 6 år	Utjevning av aldersspesifikke satser	Som 1, samt skattlegging som lønn	Som 2, samt avvikle foreldrefradraget	Som 3, samt sikre at desil 1-7 får det likt eller bedre
Ordinær barnetrygd (kroner)	21 192	15 720	17 232	26 537	28 777	31 535
Småbarnstillegg	8 352		8 352	12 862	13 948	15 284
Utvidet barnetrygd	30 192		30 192	46 496	50 421	55 251
Andel barn i fattigdom	11,7		11,7	7	6,6	6,0
Skaleringsfaktor				1,54	1,67	1,83
Endring i totale utgifter			Provenynøytral	Provenynøytral	Provenynøytral	2,4 mrd. kroner

Ytelsene: Ekspertgruppen anbefaler

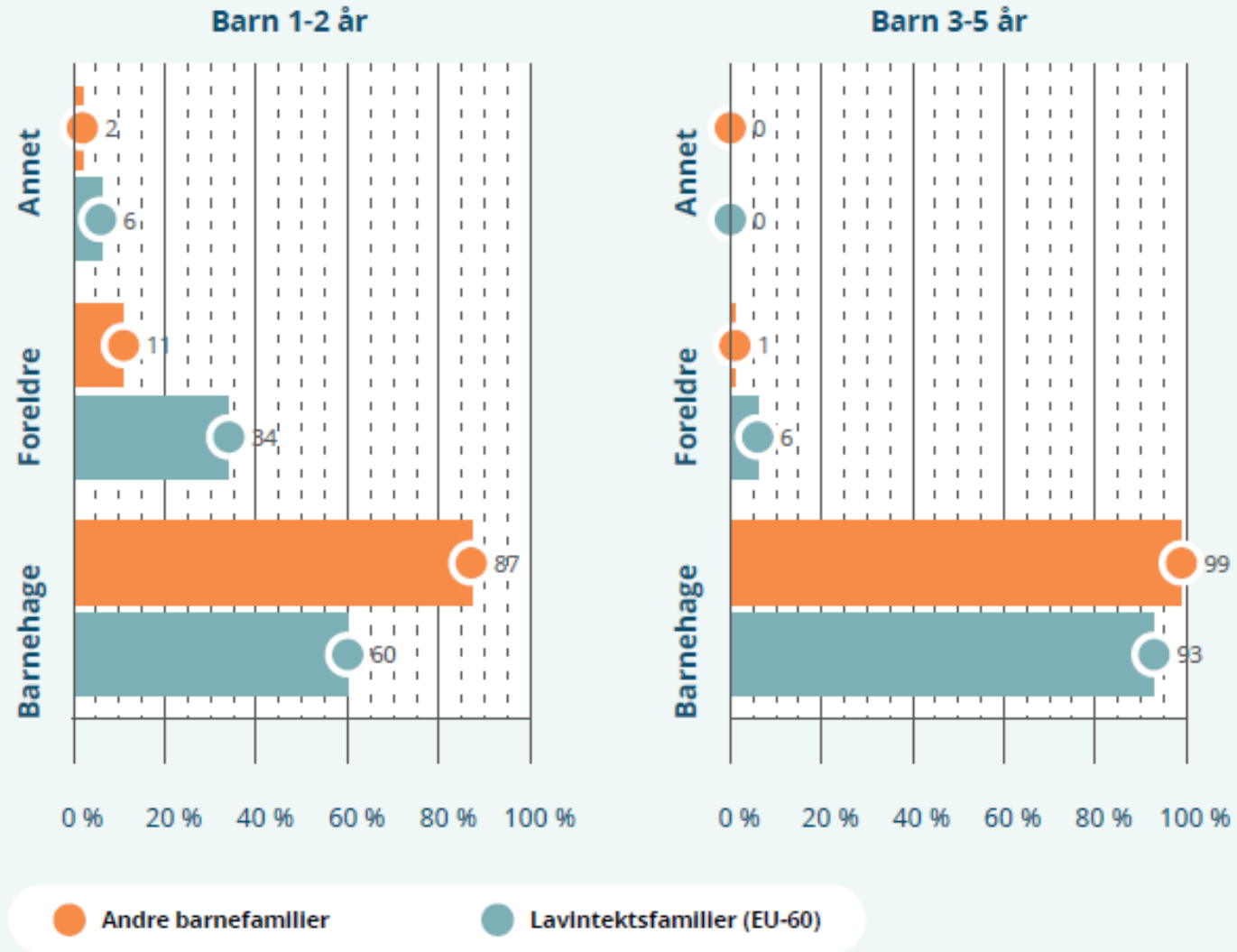
Barnetrygd	Ny innretning: Øke, skattlegge og jevne ut satsene i barnetrygden. Kombineres med at foreldrefradraget avvikles. Avvikling av barnetilleggene vurderes videre.
Bostøtte	Holde bostøtten fast for et halvår av gangen for barnefamilier
Sosialhjelp	Egen bestemmelse om barnets beste i sosialtjenesteloven

Utfordringer i tjenestene

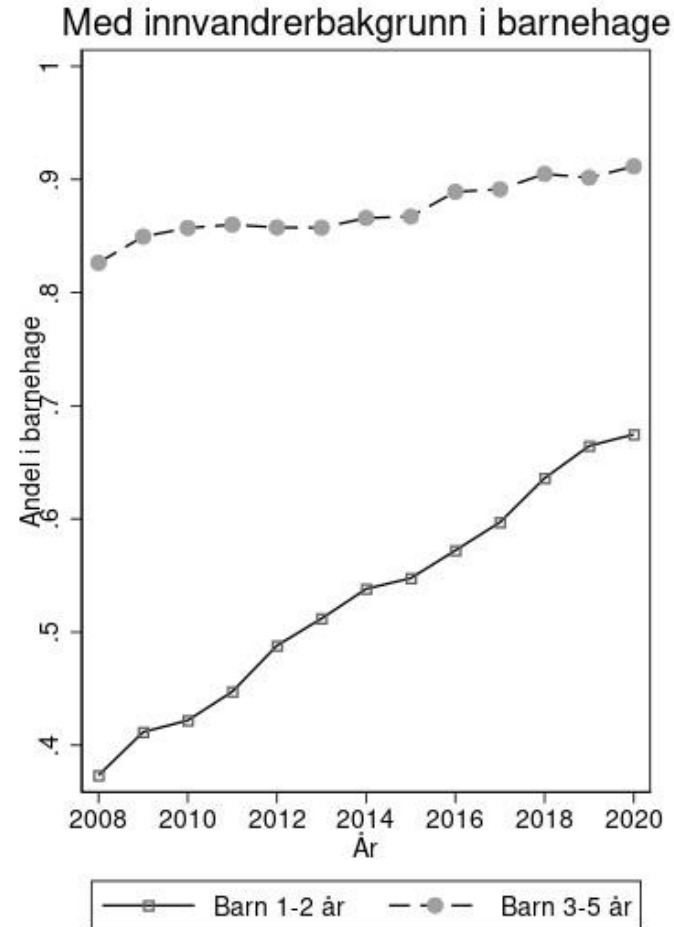
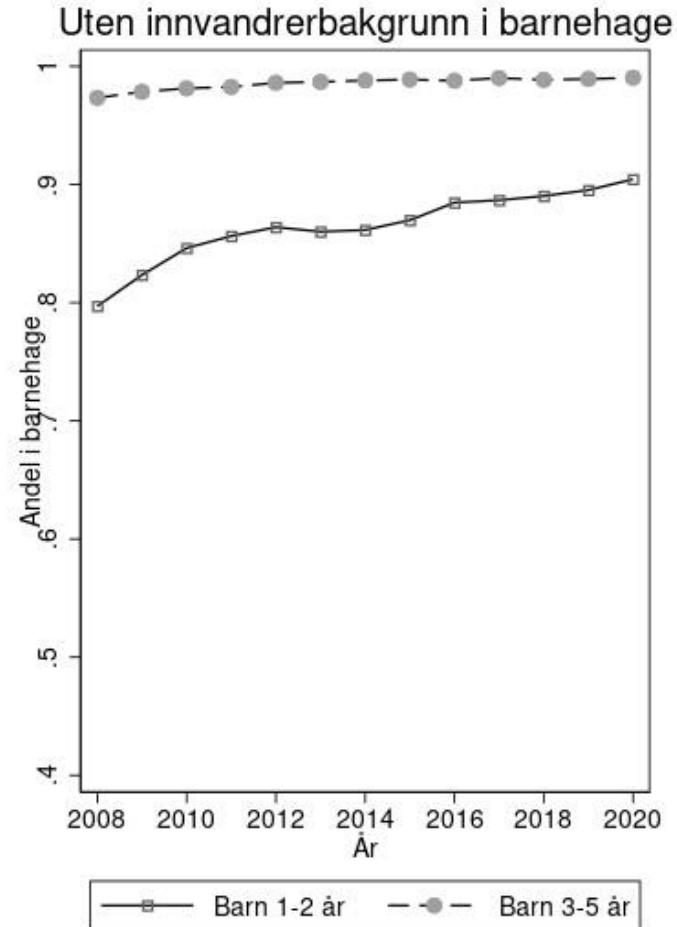
Flere av de universelle velferdsordningene ivaretar ikke godt nok behovene til barn i fattige familier

I noen tilfeller får barn i fattige familier ikke mulighet til å delta, selv om ordningene er ment for alle

Andel barn i ulike tilsynsordninger

Barn i barnehage etter innvandrerbakgrunn

Hovedanbefaling 2: Ny modell for barnehageopptak

- ✓ Rett til barnehage måneden barnet fyller ett år
- ✓ Løpende og automatisk tilbud om barnehageplass
- ✓ Universell gratis kjernetid
- ✓ Ny moderasjonsordning for heltidsplass for målgruppen
- ✓ Avvikle kontantstøtten

Tjenestene: Ekspertgruppen anbefaler

Barnehage	✓ Ny modell for barnehageopptak: Automatisk tilbud om barnehage fra måneden barnet fyller ett år og universell gratis kjernetid. Kontantstøtte avvikles.
Helsestasjon	✓ Utprøving av mer systematisk foreldreveiledning ✓ Utprøving av ulike modeller for tverrfaglig innsats ✓ Mer systematisk innsamling og tilrettelegging for deling av data
Skole	✓ Utprøving av å integrere SFO i en mer helhetlig skoledag 1. - 4. trinn ✓ Utprøving av «laget rundt eleven»
Fritid	✓ Utprøving av modeller for å øke deltakelse i fritidsaktiviteter ✓ Endre finansieringsmodell for tilskudd til inkluderingstiltak
Nabolag	✓ Utprøving av tiltak gjennom flere områdesatsinger
Helhetlig oppfølging	✓ Systematisk utprøving av familiekoordinatorer

To likestilte mål for barn i fattige familier

Forbedre barns levekår og livskvalitet

Motvirke at fattigdom går i arv, gjennom like muligheter for utvikling, læring og god helse

Hovedmål 1: Forbedre barns levekår og livskvalitet

- ✓ Ny innretning på barnetrygden: En økning og videreføring av den universelle barnetrygden, skattlegges og lik sats for alle
- ✓ Forutsigbar bostøtte
- ✓ Bestemmelse om barnets beste i sosialtjenesteloven
- ✓ Endret finansieringsmodell for tilskudd til inkluderingstiltak
- ✓ Prøve ut modeller for økt deltakelse i fritidsaktiviteter
- ✓ Prøve ut familiekoordinatorer

Hovedmål 2: Motvirke at fattigdom går i arv

- ✓ Ny modell for barnehageopptak: Automatisk tilbud om barnehage fra måneden barnet fyller ett år og universell gratis kjernetid
- ✓ Utprøving av mer systematisk foreldreveiledning og tverrfaglig innsats i helsestasjonen, samt mer systematisk kartlegging
- ✓ Utprøving av å integrere SFO i en mer helhetlig skoledag
- ✓ Utprøving av «laget rundt eleven»
- ✓ Utprøving av tiltak gjennom flere områdesatsinger

Takk for oppmerksomheten!

